

ER VORES LUTHERDOM FORVRÆNGET?

Om prædikanten fra Helvede, der forkynder nåde for kødet.

Har vi forstået Luther?

Selvfølgelig! Hvem har en nådeforkyndelse som os? Hvem kender evangeliet, som vi gør det? Vi hører da til dem, som med rette kan sige, at vi ikke vil vide af noget andet end Kristi kors.

For mig at se er der grund til at standse op, før man forgår i sikkerhed. Der er nemlig én ting, som i denne sammenhæng må siges: Man er ikke luthersk, fordi man alene vil påberåbe sig nåden. Tværtimod. Luther kæmpede mod dem, som mente, at kun nåden skulle forkyndes og høres. Det skyldtes, at han i åndeligt klarsyn så, at kødet i en vis forstand gerne vil have nåden forkyndt. På en måde elsker det gamle menneske evangeliet. Vores kødelige natur hungrer efter den evangeliske frihed.

Hvad ser vi i dag? Hvad er et af vore væsentligste problemer? Jeg tror, det er en misforstået nådeforkyndelse. Meget af det, man hører, ligner til forveksling de falske profeters forkyndelse i Det Gamle Testamente: ”De siger letsindigt: ’Fred, fred!’ skønt der ikke er fred.”

Hvor ofte hører man ikke syndernes forladelse forkyndt på den måde?
Fred, fred.

Men ér der fred – og hvilken fred?

Mika fortæller, at ledere, præster og profeter lever i uopgjort synd, ”mens de støtter sig til Herren og siger: ’Er Herren ikke hos os? Ulykken rammer ikke os!’” (Mika 3,11).

Ja, sådan sagde man. Er dette bare fortid?

Hos os i dag

Hvad der var sket i Israel, er langt på vej sket hos os i dag.

Nåden er blevet en lære. En lære har noget underligt uforpligtende over sig. Man kan tilegne sig den, som man tilegner sig en lektie. Vi lærer, at vi intet kan, Gud alene har givet os alt for Jesu skyld. Disse ord kan man tage i sin mund, uden at det nødvendigvis behøver at have konsekvenser i ens liv. Man har overtaget læren. Ifølge læren kan vi ikke blive forkastet af Gud, fordi han for Jesu skyld er hos os.

Ordene synes så rigtige, og dog er de ikke sande. Det er nemlig ikke uden videre givet, at Herren er hos os, at vi har Jesu ånd, og at han er vor fred.

Gud er ikke hos det folk, som lever i synd. Jesu ånd kan ikke bo i et hjerte, som bærer på svig. Jesus kan ikke være din fred, uden at du stadig lever i et selvopgør.

Kort sagt: Spørgsmålet er, om Guds menighed i dag forskanser sig bag en nådeforkyndelse, under hvis dække verdslighed, uopgjort synd og hjertets svig har de bedste livsbetingelser. Evangelisten fra Helvede har bestemt ikke noget imod nådeforkyndelse, hvis han kan adressere den til kødet.

Når man i dag gang på gang møder kristne, som klager over, at de ikke har syndserkendelse, så kan grunden meget vel være den, at nåden bruges til at forsvare og dække over kødelig frihed. Et symptom på dette finder vi også i den kendsgerning, at adskillige mener, at det kun er nådeforkyndelsen, som er luthersk. Man hører næsten aldrig nogen betegne en lovforkyndelse som luthersk eller roseniansk. Dette viser ikke alene, at man kender for lidt til Luther og Rosenius, men også at man kender for lidt til sandheden.

På Luthers tid

Da Luther fra omkring 1517 forkyndte evangeliet om frelsen ved tro alene uden lovens gerninger, blev det til sand og ægte frigørelse for mange forpinte samvittigheder. Men sjælefjenden sover ikke. Når han ikke kan holde mennesker i trældom på én måde, finder han en anden udvej. For ham helliger målet ethvert middel.

Hvordan var situationen tyve år efter? Da var tiderne helt forandrede. Mange af dem, som i sin tid var blevet trøstede ved evangeliet, levede i verdslighed. De var sikre og onde, brutale, uretfærdige, ja, mange levede

efter deres lyster. Samtidig var der mange prædikanter, som ikke ville forkynde andet end nåden. Lovforkyndelsen ville de ikke vide af, for de mente, at evangeliet udretter alt.

I denne situation ser vi Luther kæmpe mod disse prædikanter med en lidenskab, som skyldtes hans overbevisning om, at der stod sataniske kræfter bag deres nådeforkyndelse. Mennesker blev ført til Helvede af ham, som kan fremtræde i en lysets engels skikkelse. Mennesker blev ved evangeliets forkyndelse forhærdede i synden.

Meget sjældent hører man i forkyndelsen i dag nogen advare mod dette misbrug af nåden, selvom det er åbenbart, at sjælefjenden bruger de samme midler som på Luthers tid. Mangler hyrderne i Guds menighed åndeligt klarsyn? Eller lever de ikke selv under lovens dødelse af kødet?

Luther bruger i denne sammenhæng nogle formuleringer, som virker chokerende på os. Men de skyldes en brændende nød for andres frelse. Mennesker, som vil blive i deres gamle væsen og livsform, må ikke trøstes ”med noget sludder om syndernes forladelse og Kristi nåde (...) for den Kristus findes ikke, som er død for sådanne syndere, som ikke efter syndernes forladelse afstår fra deres synder og lever et nyt liv”.

Her siger han udtrykkeligt, at nåden bliver sludder og tomme ord, når den forkyndes til dem, som ikke vil vide af loven. Der er alene frelse på lydighedens vej. Der hvor mennesket ikke giver sig helt til Jesus og lader ham bestemme alt, der hvor mennesket ikke går ind under Guds vilje uden at nedskrive hans krav til det overkommelige, der er ingen frelse mulig. Hvis en kristen ikke med alt i sit liv lever ansigt til ansigt med den hellige Gud, kan han ikke blive frelst. I en vis forstand er det ”mere nødvendigt at prædike og indskærpe Guds lov end evangeliet”, siger Luther.

Lovens forkyndelse – hele livet

At så få i vores sammenhæng har syn for dette, er et stærkt udtryk for, at vi er langt fra en luthersk kristendomsforståelse. Og det viser, at man selv under fastholdelse af troen på en hel Bibel kan være åndeligt forblindet, så man ikke ser alt det i Skriften, som understreger, at Luther har ret.

”Loven er blevet os en tugtemester til Kristus” (Gal 3,24, DO 1948).

Uden daglig lydighed mod lovens bud, som er Guds urokkelige vilje, dør syndserkendelsen, og samvittigheden får ikke brug for nåden. Kødets derimod glæder sig, idet det bruger evangeliet til at forsvare et liv i frihed. Men kødet skal aldrig have lov at høre evangeliet. Over kødet skal Moses herske. Han skal svinge lovens pisk, så mennesket føres til fortvivlelse. For det er alene den fattige, fortabte synder, som kan modtage nåden. Den ubodfærdige kan først frelses, når loven har gjort sin gerning i ham.

Det naturlige menneske er uimodtageligt over for evangeliet. Først i mødet med Israels Hellige bliver det klart for den ubodfærdige, at han dybest set lever i fjendskab mod Gud, og at der intet er i ham, som ikke er skyldigt til fortabelsen. Når loven har ført et menneske derud, hvor det således ser, at det står under Guds vrede, er lovens gerning ført til ende.

Men denne lovens gerning må for den kristne vare livet igennem. Man kan ikke én gang for alle have erkendt sin tilstand. Det gamle menneske skal druknes i *daglig* anger og bod. Hver eneste dag lod Luther sit kød møde loven. Det betød en daglig ydmygelse, en stadig fortvivlelsens flugt fra ham selv til Gud. Således erfarede han, at troen kun kan holdes levende under forkyndelsen af loven *og* evangeliet. Når vranglærerne ikke vil vide af loven, er det ikke alene loven, de tager bort, men Kristus selv. Hvis loven ikke forkyndes, kan Kristus ikke fastholdes.

Vejen frem er vejen tilbage. Tilbage til forkyndelsen af hele Guds råd, som er både lov og evangelium. Begge skal lyde fuldt og helt uden at blandes sammen. Vi må bede Gud om fattigdom, for uden den kan han ikke give os frelsens forunderlige rigdom. Kun den, som *intet* har, kan få *alt*.



Af

Hans Erik Nissen